

Stadsledningskontoret
Exploateringskontoret
Miljöförvaltningen
Trafikkontoret

Dnr KS 2025/1499
Dnr E2025-03861
Dnr 2025-24829
Dnr T2026-00462

Handläggare

Stadsledningskontoret
Caroline Jansson
Telefon: 08-50829363

Exploateringsnämnden
Kajsa Jonsson
Telefon: 08-50826498

Miljöförvaltningen
Stefan Troeng
Telefon: 08-50828938

Trafikkontoret
Jens Svensson
Telefon: 08-50826036

Till

Kommunstyrelsen
Exploateringsnämnden
Miljö- och hälsönämnden
Trafiknämnden

Avgränsningssamråd gällande Masmotunneln, inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet.

Remiss från Region Stockholm, trafikförvaltningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen beslutar följande.

1. Remissen Avgränsningssamråd gällande Masmotunneln, inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet besvaras med vad som skrivs i stadsledningskontorets, exploateringskontorets, miljöförvaltningens och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande.
2. Berörda nämnder uppmanas att anmäla beslutet till sin nämnd.

Sammanfattning

Remissen avser ett avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet. Samrådet genomförs inför framtagande av miljökonsekvensbeskrivning och teknisk beskrivning och syftar till att avgränsa vilka frågor som ska utredas vidare i kommande skeden. Samrådsunderlaget beskriver planerade anläggningsåtgärder där tillståndspliktig vattenverksamhet kommer att aktualiseras, i samband med anläggandet av en ny spårtunnel genom Masmoberget, brostöd vid Gömmarravinen samt åtgärder vid passage av Gömmarbäcken i Huddinge kommun.

Utredningsområdet berör Stockholms stad i egenskap av fastighetsägare till fastigheterna Masmo 1:1 och Masmo 1:4, belägna inom Huddinge kommun. Stockholm vatten och avfall har även anläggningar i den västra delen av utredningsområdet för grundvatten.

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret (kontoren) bedömer utifrån det som framgår i samrådsunderlaget att de miljöaspekter som identifierats i huvudsak är relevanta att utreda och konsekvensbedöma i kommande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Samtidigt konstaterar kontoren att underlaget i flera delar är otydligt, vilket försvårar bedömningen av påverkan de fastigheter Stockholms stad äger och vilka delar av åtgärder som omfattas av tillståndspliktigt vattenverksamhet.

Kontoren anser att avgränsningarna mellan tillståndsprocessen för vattenverksamhet, kommande järnvägsplan och andra parallella processer behöver tydliggöras och samordnas så att inga frågor riskerar att falla mellan stolarna.

Kontoren anser även att påverkan relaterat till grundvattenbortledning bör utredas och redovisas mer samlat och tydligt.

Avseende föroreningssituationen noterar kontoren att samrådsunderlaget anger att föroreningar inte har påvisats inom undersökningsområdet väster om Masmoberget. Det framgår dock inte vilka ämnen som analyserats, vilka riktvärden som tillämpats eller hur undersökningens omfattning förhåller sig till planerade anläggningsarbeten och vattenverksamhet.

Kontoren konstaterar att Spårväg Syds sträckning genom Masmoberget är förenade med faktorer som kan riskera att bli tids- och kostnadsdrivande för projektet. Detta utöver det faktum att Spårväg Syd har beroenden till Tvärförbindelse Södertörn som ännu inte fått byggstartsbesked från regeringen. Kontoren vill härmed betona vikten av att projektet håller den avtalade budget som är satt för objektet.

Bakgrund

Region Stockholm, trafikförvaltningen har remitterat Avgränsningsråd gällande Masmotunneln inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet till Stockholms stad för yttrande.

I april 2017 träffades, inom ramen för den statligt initierade Sverigeförhandlingen, överenskommelsen Ramavtal 6 – Storstad

Stockholm samt tre objektsavtal (KF 170611). Avtalen reglerar kollektivtrafikobjekten tunnelbana Älvsjö – Fridhemsplan, Spårväg Syd (Flemingsberg-Skärholmen- Älvsjö), Roslagsbanan till City och tunnelbanestation Hagalund samt ökat bostadsbyggande och utbyggnad av några cykelstråk i Stockholms län. Avtalen slöts mellan staten, Region Stockholm (Regionen), Stockholms stad, Solna stad, Huddinge kommun, Täby kommun, Vallentuna kommun och Österåker kommun.

I oktober 2019 slöts, mellan Regionen, Stockholms stad och Huddinge kommun, en överenskommelse avseende förskottering av finansiering och medfinansiering för Spårväg Syd (KF 191202). Förskotteringen av medel möjliggjorde ett tidigareläggande av projektets planering i syfte att tidigarelägga trafikstarten.

Under 2022 så konstaterade trafikförvaltningen att avtalad funktion inte rymdes inom avtalad budget. Projektet fick i uppgift att utreda alternativa lösningar för att komma ner i kostnad. Därefter genomfördes partssamtal för att effektivt finna en lösning på funktion och budget. Under 2025 tillsatte regeringen en förhandlingsperson för att lösa finansiering för tunnelbanans utbyggnad samt Spårväg Syd. I oktober 2025 tecknades avtal om att parterna ska tillskjuta ytterligare medel och att Spårväg Syd byggs i etapper genom Spårväg Syd etapp 1 mellan Skärholmen och Flemingsberg med en annan tidplan än tidigare beslutad (KF 251215).

Projektet Spårväg Syd drivs av Region Stockholm (trafikförvaltningen) med medverkan från Stockholms stad och övriga parter inom ramen för avtalet. Finansieringen av projektet sker via projektmedel, som är de medel som parterna i avtalet förbundit sig att tillskjuta för genomförandet av projektet.

Spårväg Syd etapp 1 planeras bli en cirka 10 kilometer lång dubbelspårig spårväg. Region Stockholm planerar för att anlägga åtta hållplatser och en spårvagnsdepå längs sträckan. Spårvägen planeras längs den första etappen att gå på ett antal broar samt i tunnlar. Det förväntas därmed uppkomma ett antal vattenverksamheter, vilka är tillståndspliktiga enligt miljöbalken. De kommer att prövas genom olika tillståndsärenden.

Anledningen till att ansökan om vattenverksamhet för Masmotunneln skickas in tidigare än övriga ansökningar för Spårväg Syd är att byggandet av tunneln vid Masmo behöver koordineras med Trafikverkets byggande av Tvärförbindelse Södertörn som Region Stockholm bedömer kommer påbörjas innan

tillstånden för vattenverksamhet för Spårväg Syds egna anläggningar behöver vara framme.

För spårvägen kommer en järnvägsplan tas fram som omfattar hela spårvägen mellan Skärholmen och Flemingsberg och kommer bland annat redovisa de tillfälliga och permanenta markanspråk som krävs för byggandet, respektive driften av spårvägsanläggningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts gemensamt mellan stadsledningskontoret, exploateringskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret. Stockholm vatten och avlopp har inkommit med ett eget svar som ska ses som en del av detta yttrande.

Ärendet

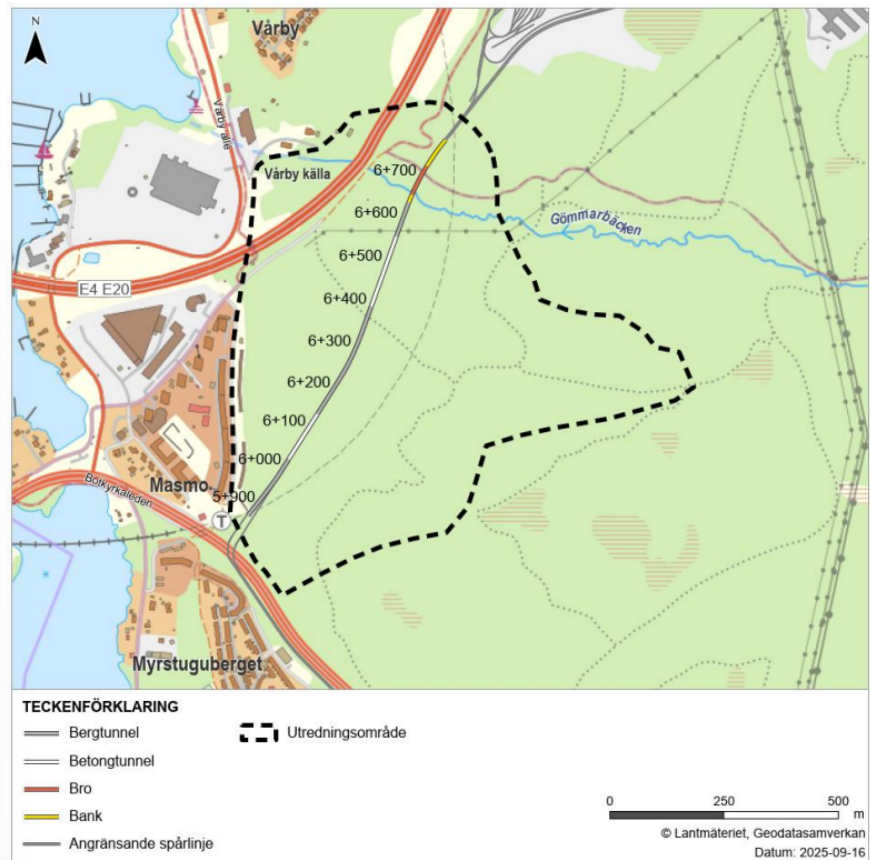
Remissen avser ett avgränsningssamråd inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet. Samrådet genomförs inför framtagande av miljökonsekvensbeskrivning och teknisk beskrivning och syftar till att avgränsa vilka frågor som ska utredas vidare i kommande skeden. Samrådsunderlaget beskriver planerade anläggningsåtgärder där tillståndspliktig vattenverksamhet kommer att aktualiseras, i samband med anläggandet av en ny spårtunnel genom Masmoberget, brostöd vid Gömmarravinen samt åtgärder vid passage av Gömmarbäcken i Huddinge kommun.

Planerad vattenverksamhet avser moment som kan aktualiseras såväl under byggskede som under driftskede. Samrådsunderlaget beskriver även övrig verksamhet som är direkt kopplad till den planerade vattenverksamheten, främst om miljöpåverkan som uppkommer under byggtiden och därför har en begränsad varaktighet, såsom buller och hantering av jord- och bergmassor. Aspekter som landskap, klimatanpassning, buller i driftsskede och risk avses istället behandlas i kommande järnvägsplan.

Geografiskt avgränsas det som avses utredas och beskrivas i kommande handlingar i samrådsunderlaget till utredningsområdet för grundvattenpåverkan, se figur nedan. Inom detta område kartläggs befintliga miljöförhållanden och övriga tekniska förutsättningar. För vissa miljöaspekter kan dock ett större utredningsområde behöva beaktas, vilket även omfattar en liten del av Stockholms stad i stadsdelen Skärholmen. Dessa miljöaspekter gäller framför allt buller som uppstår under byggtiden och som kan komma att påverka närboende och verksamheter på längre avstånd.

Utredningsområdet berör Stockholms stad i egenskap av fastighetsägare till fastigheterna Masm 1:1 och Masm 1:4, belägna inom Huddinge kommun. Stockholm vatten och avfall har

även anläggningar i den västra delen av utredningsområdet för grundvatten.

Figur 3. Översiktskarta med planerad spårlinje och utredningsområde för grundvatten. Spårvägens fortsatta sträckning norr och söder om spåranläggningen som omfattas av tillstånd för vattenverksamhet redovisas som angränsande spårlinje i figuren.

Synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret, exploateringskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret (kontoren) bedömer utifrån det som framgår i samrådsunderlaget att de miljöaspekter som identifierats i huvudsak är relevanta att utreda och konsekvensbedöma i kommande miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Samtidigt konstaterar kontoren att underlaget i flera delar är otydligt, vilket försvårar bedömningen av påverkan de fastigheter Stockholms stad äger och vilka delar av åtgärder som omfattas av tillståndspliktig vattenverksamhet. Kontoren hade även önskat en kort sammanfattning av hur befintliga utredningar och kartunderlag har vägts samman i bedömningen av att projektet innebär en betydande miljöpåverkan.

Kontoren anser vidare att avgränsningarna mellan tillståndprocessen för vattenverksamhet, kommande järnvägsplan för Spårväg Syd och andra parallella processer behöver tydliggöras och samordnas så att inga frågor riskerar att falla mellan stolarna.

Verksamheten kommer att bedrivas i sin helhet inom Huddinge kommun. Utredningsområdet för buller under byggtiden berör dock också vissa delar av södra Skärholmen i Stockholms kommun. Kontoren anser att i de fall störningar till boende eller verksamheter bedöms beröra Stockholm, är det viktigt att rutiner finns så att båda kommunerna informeras. Huddinge kommun är tillsynsmyndighet i sådana fall men eftersom det berör invånare i Stockholms kommun menar kontoren att det är viktigt att miljöförvaltningen i Stockholm också informeras. I figur 17 i samrådsunderlaget som illustrerar bullerutbredning i byggskedet är det otydligt vilken/vilka källor som avses och vilken typ av bullervärde som anges.

Avseende föroreningsituationen noterar kontoren att samrådsunderlaget anger att föroreningar inte har påvisats inom undersökningsområdet väster om Masmoberget, baserat på en miljöteknisk markundersökning från 2022. Det framgår dock inte vilka ämnen som analyserats, vilka riktvärden som tillämpats eller hur undersökningens omfattning förhåller sig till planerade anläggningsarbeten och vattenverksamhet. Kontoren anser att bedömningen bör förtydligas i kommande handlingar. Vidare anges att delar av berget kan vara sulfidförande och innebära försurningsrisk vid krossning, användning och upplag. Denna aspekt bedöms vara relevant att tydligt omhänderta i kommande MKB och teknisk beskrivning, särskilt avseende masshantering, länshållningsvatten och risk för påverkan på yt- och grundvatten. Recipienten Mälaren berör också Stockholms kommun varför kommunen vill ta del av information om länshållningsvatten, även om Huddinge kommun är tillsynsmyndighet.

Kontoren anser även att påverkan relaterat till grundvattenbortledning bör utredas och redovisas mer samlat och tydligt. Det bör framgå vilka moment i anläggnings- respektive driftskedet som bedöms utgöra vattenverksamhet samt om och i vilken omfattning grundvattenpåverkan kan uppstå även under driftskedet. I detta sammanhang bör samtliga relevanta skyddsobjekt inventeras och beaktas, inklusive exempelvis byggnader, anläggningar och eventuella energibrunnar.

Vad gäller miljökvalitetsnormer för vatten noterar kontoren att nationella undantag för kvicksilver och polybromerade difenyletrar redovisas. Även andra ämnen som ligger till grund för statusklassning och undantag, såsom tributyltenn och PFAS, bör tydliggöras i bedömningen.

Kontoren anser att klimatpåverkan under byggskedet samt driftskedet ska preciseras i den kommande MKB:n. Även kommande åtgärder för klimatanpassning ska beskrivas.

Kontoren konstaterar också att det saknas en tydlig redovisning av berörda fastigheter med fastighetsbeteckningar samt deras lokalisering i förhållande till påverkans- och utbredningsområden. Detta försvårar bedömningen av vilka delar av anläggningsarbetena som kan komma att utföras inom Stockholms stads fastigheter Masmö 1:14 och Masmö 1:4.

Kontoren ser även behov av en sammanställning av planerade utredningar inför kommande skeden för att möjliggöra granskning och eventuella kompletterande synpunkter.

Kontoren konstaterar slutligen att den sträcka av Spårväg Syd som nu är föremål för ansökan om tillstånd för vattenverksamhet är förenade med faktorer som kan riskera att bli tids- och kostnadsdrivande för projektet. Detta utöver det faktum att Spårväg Syd har beroenden till Tvärförbindelse Södertörn som ännu inte fått byggstartsbesked från regeringen. Kontoren vill härmed betona vikten av att projektet håller den avtalade budget som är satt för objektet.

Kontoren föreslår att Kommunstyrelsen beslutar att remissen Avgränsningssamråd gällande Masmotunneln, inför ansökan om tillstånd för vattenverksamhet besvaras med vad som skrivs i stadsledningskontorets, exploateringskontorets, miljöförvaltningens och trafikkontorets gemensamma tjänsteutlåtande.

Fredrik Jurdell
Stadsdirektör

Thomas Andersson
Förvaltningschef
Exploateringskontoret

Anna Hadenius
Förvaltningschef
Miljöförvaltningen

Gunilla Glantz
Förvaltningschef
Trafikkontoret

Underskriftens äkthet valideras här: <https://underskriftpas.stockholm.se/validera>